

Teze výzvy 1.3 – Popularizace, propagace a medializace vědy a techniky

Oblast podpory 3.2 – Propagace a informovanost o výsledcích VaV

Prioritní osa 3 – Komercializace a popularizace VaV Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace

Základní východiska pro zacílení výzvy 1.3

Nastavení systému podpory vychází z těchto základních předpokladů:

Oblast VaV v České republice je poznamenána nedostatečnou nabídkou na poli popularizace a medializace vědy a techniky v porovnání s vyspělými zeměmi světa.

Popularizace a propagace vědy a techniky je jedním z důležitých nástrojů, jak udržet a zvýšit zájem mladé generace o kariéru ve vědě a výzkumu. Dostatek lidských zdrojů v této oblasti je nezbytnou podmínkou konkurenceschopnosti existujících a nově budovaných vědecko-výzkumných pracovišť, které budou podpořeny, kromě jiného, významnými investicemi v rámci projektů z ostatních prioritních os OP VaVpI.

Z hlediska budování lidských zdrojů ve vědě, výzkumu a vývoji je nezbytné, aby tato práce byla systematická, oslovovala co nejširší spektrum dětí, mládeže a veřejnosti (rodičů), byla přitažlivá, dokázala zaujmout a především odpovídající formou probudila zájem o poznávání, bádání a další pokračování žáků a studentů v kariéře ve výzkumu a vývoji.

Je vhodné a užitečné se inspirovat nástroji, které jsou používány v ostatních zemích Evropy a světa a které přispívají ke zvýšení popularizace a medializace vědy a techniky, bádání a poznávání v nejširším slova smyslu a zaměřují svoji pozornost na děti, mládež a veřejnost¹.

Aktivita popularizace vědy a techniky, především netradiční a zábavnou formou, přispívají ke zvýšení zájmu o studium přírodovědných a technických oborů, ve kterých se evropské země z různých důvodů v posledních desetiletích obecně potýkají se snižujícím se zájmem ze strany mladých lidí. To má pak vliv na nízký počet lidí, kteří se zajímají o kariéru v přírodovědných, technických a dalších oborech².

Za příčinu tohoto nezájmu je často považováno „nudné“, faktografické učení, které nepřináší souvislost s denním životem. Žáci na školách nejsou dostatečně stimulováni a motivováni, nemohou se seznámit s konkrétními vědeckými výsledky. Důležitými prostředky pro změnu výše uvedeného

¹ Zhodnocení vztahu mezi společností a vědou se věnuje například zpráva Evropské komise „The Mid-Term Assessment of Science and Society activities 2002-2006“ či dokument OECD „Promoting Public Understanding of Science and Technology“ shrnující výsledky sympozia k problematice porozumění vědě a technologií, který se konal v Tokiu v roce 1996.

² Viz například rozbor situace ve zvláštním čísle časopisu *research eu – reinventing science education* z června 2007

přístupu a systematickou práci s lidskými zdroji ve vědě, výzkumu a vývoji jsou například **Science Learning Centra, vědecká či technická muzea, návštěvnická informační centra ve výzkumných organizacích atd.**

Zaměření podpory

Hlavním cílem výzvy 1.3 – Popularizace, propagace a medializace vědy a techniky je podpora projektů, které zajistí **rozvoj popularizace, propagace a medializace vědy a techniky**. Realizace projektů v rámci výzvy 1.3 sleduje tyto specifické cíle:

- Zpřístupnit problematiku vědy a výzkumu co nejširšímu počtu potenciálních zájemců, zejména dětem a mládeži, a to populární a zajímavou formou.
- Vytvořit vhodné prostředí (zázemí, podmínky) pro aktivity směřující ke zvyšování zájmu mladé generace o přírodní a technické obory, jejich studium a kariéru ve vědě a výzkumu.
- Vytvořit podmínky pro růst počtu studentů a absolventů přírodovědných a technických oborů na českých středních odborných, vyšších odborných a vysokých školách.
- Vytvořit podmínky pro posílení a zintenzívnění spolupráce se vzdělávacími a výzkumnými organizacemi (veřejnými a soukromými) v ČR a (v relevantních případech) také v zahraničí, které zajistí vazbu na odborné kapacity pro kvalifikovanou formu popularizace vědeckých poznatků.
- Vytvořit podmínky pro posílení spolupráce s obdobnými centry popularizace v ČR a v zahraničí s možností vzájemné výměny a zapůjčení exponátů / prvků / pomůcek.
- Zvýšit atraktivitu podpořených center popularizace a daného regionu přilákáním co nejširšího počtu potenciálních zájemců o vědu a techniku, a tím posílit pozitivní dopady na rozvoj regionu (zvýšení návštěvnosti regionu, zvýšení obecného zájmu o vědu a techniku).

Projekty jsou primárně směřovány na **podporu infrastruktury (výstavba, rekonstrukce, vybavení expozic atd.)** pro popularizaci a medializaci vědy a techniky, popularizaci bádání a objevování, popularizaci a vysvětlení přírodních jevů atd. Cílem je prostřednictvím investic do jejich infrastruktury zvýšit atraktivitu vůči cílové skupině. Nejvýznamnější cílovou skupinou jsou děti a mládež (organizovaná i individuální). Dále pak rodiny s dětmi, rodiče, široká veřejnost.

Zaměřením výzvy 1.3 – Popularizace, propagace a medializace vědy a techniky je podpora vzniku a rozvoje omezeného počtu významných, vysoce atraktivních center popularizace, propagace a medializace vědy a techniky, bádání a objevování přírodních a technických zákonitostí se širším dopadem, **Science Learning Center**, a podpora projektů, které jsou zaměřeny na popularizaci, propagaci a medializaci vědy a techniky, obvykle v úžeji zaměřených úsecích lidského poznání a vědeckých disciplín – **Návštěvnických center**. Může se jednat o specializovaná návštěvnická centra vědecko-výzkumných organizací, vědecká či technická muzea, hvězdárny, planetária atd. Dále souhrnně jen **center popularizace**.

Pod Centrem popularizace se v rámci dané výzvy rozumí zábavně naučné centrum, které nenucenou populární formou a prostřednictvím interaktivních exponátů / prvků / pomůcek nabízí výuku a možnost hlubšího porozumění podstaty fyzikálních a přírodních jevů.

Centrum popularizace je tvořeno prostorem (expoizicemi), kde jsou umístěny exponáty / prvky / pomůcky, zaměřené na příslušný jev a které jsou v maximálně možné míře názorné, interaktivní (tzn. umožňující zapojení návštěvníka do jejich fungování), atraktivní (tzn. demonstrující příslušný jev zajímavou formou) a edukativní (tzn. umožňující pochopení demonstrovaného jevu včetně jeho příčin a důsledků). Nejvýznamnější cílovou skupinou centra popularizace jsou děti a mládež (organizovaná i individuální), rodiny s dětmi, široká veřejnost. Tato centra by měla mít minimálně regionální dopad.

Mezi základní parametry, které by měly podpořené projekty splňovat, patří oslovení cílové skupiny – projekty či aktivity musí mít dostatečnou návštěvnost a atraktivitu, primárně by měly být umístěny v lokalitách s vhodným přístupem či potenciálem vysoké návštěvnosti, a v neposlední řadě musejí disponovat jasně doloženou vazbou na odborné kapacity ve vědě, výzkumu a vývoji, které zajistí kvalifikovanou formu popularizace vědeckých poznatků.

U předkladatelů projektů bude proto kladen důraz na jejich dosavadní zkušenosti, resp. zkušenost realizačního týmu v oblasti popularizace vědy a techniky, případně na existenci dostatečného odborného zázemí pro popularizaci vědy a techniky, jakož i dostatečného manažerského zázemí pro realizaci projektu. Dále bude kladen důraz na velmi kvalitní a reálný plán udržitelnosti aktivit, dosažení návštěvnosti, zajištění financování provozu a využití zkušeností či know-how z obdobných projektů realizovaných v České republice či zahraničí.

Projekty musí být realizovány na území České republiky, mimo území hlavního města Prahy. Projekty by měly mít velmi úzkou vazbu na existující vzdělávací a vědecko-technickou infrastrukturu v místě své realizace.

V rámci plánované výzvy bude umožněno podání pouze jednoho projektu od jednoho žadatele. V případě projektů zaměřených na Science Learning Centra bude rovněž znemožněno podpořit více než jeden projekt v daném regionu.

Vyhlášení výzvy se předpokládá v **prosinci 2009** a ukončení příjmu žádostí v **červnu 2010**. V případě stavebních prací, bude součástí projektové žádosti **územní rozhodnutí** či potvrzení, že územní rozhodnutí není potřeba.

V rámci hodnocení stavebních a technických aspektů projektů budou posuzovány stavební část projektu a dostatečně podrobný a hospodárny rozpočet plánovaných stavebních výdajů.

Co není předmětem podpory

Předmětem podpory nejsou samotné aktivity popularizace, propagace a medializace vědy a techniky. Dále pak předmětem podpory nejsou soutěže či programy práce s mládeží. Tyto jsou předmětem podpory ostatních programů – například z národních zdrojů či z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK).